

KLIENTSORTERING I PRAKTIKEN – VILKA BARN KOMMER FÖRBI BARNAVÅRDENS GRINDVAKTER OCH VAD FÅR DE FÖR INSATSER?

Tommy Lundström, David Pålsson, Marie Sallnäs och Stefan Wiklund

Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

Antalet anmälningar till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa har ökat kraftigt. Vid den senaste mätningen, avseende 2021, inkom 422 000 anmälningar, men knappt en tredjedel, ledde till utredning. Också tidigare svensk forskning pekar mot att andelen barnavårdsutredningar som inte resulterar i att barn och familjer beviljas insatser är hög, men att det finns betydande kommunala variationer. Det sker alltså en mycket stor utsortering från anmälan till insats. Utsorteringen är kopplad till hur barn och familjers situation bedöms vad gäller allvarlighetsgrad och i vilken mån de är motiverade för insatser, men kan också ha att göra med organisatoriska avgränsningar, det vill säga att klienter hänvisas till andra hjälpsystem än socialtjänstens.

Som en del av projektet Barnets färd i den sociala barnvården undersöker vi klientsortering i praktiken i åtta mellansvenska kommuner. Detta görs i en tid av ifrågasättanden av familjestödsmodellen, samt ökat fokus på såväl barns utsatthet i våldssituationer som på ungdomar i kriminalitet. Vi har utgått från barnavårdsutredningar i de aktuella kommunerna och undersökt vad utredningarna leder till. I presentationen tar vi upp skälen till att antingen bevilja eller inte bevilja insatser samt om insatser beviljas, vilka de är. Mot bakgrund av dagens diskussioner om socialtjänstens roll och handlingsutrymme fokuserar vi på (1) De fall där föräldrar och eller barn säger nej till föreslagna interventioner, (2) Utredningar som inkluderar våld av olika slag. Vi ägnar också uppmärksamhet åt betydelsen av barnens ålder och därmed hur resultaten kan ses i relation till det svenska systemets inriktning mot ett relativt generöst familjestöd för både små barn och ungdomar.

Datamaterialet bygger på en omfattande enkät, som innehåller socialarbetares uppgifter om avslutade barnavårdsutredningar, hur de aktualiserades, vad de ledde till och skälen till detta. Enkäten inkluderar detaljerad information om barnen och deras familjer, vad gäller bakgrundsdata och problemförekomst. Sammantaget har vi information om 2123 barn från de åtta kommunerna. Det stora antalet individer tillåter analyser av undergrupper.

Några resultat: Två tredjedelar av utredningarna ledde inte till insatser. Det vanligaste skälet var att socialarbetarna inte fann skäl att ingripa (40%), men det kunde också handla om att föräldrarna avstod från insatser (12%). De utredda barnen är till stor del

Klientsortering i praktiken – Vilka barn kommer förbi barnavårdens grindvakter och vad får de för insatser?

tonåringar, många med invandrarbakgrund. Faktorer som typ av problem, barnens ålder osv. var av stor betydelse för om barnen fick en insats eller inte. Tonåringar har i högre utsträckning än de mindre barnen skolbekymmer och beteendeproblem som kriminalitet. Samtidigt är många tonåringar också utsatta för våld och brister i omsorgen. Tvångsåtgärder och dygnsvård är ovanliga insatser, medan olika former av familjebehandling dominerar. Det finns också betydande lokala skillnader i hur stor andel barn som får insatser trots att kommunerna är relativt lika sett till sociodemografi.

Referenser görs till teorier om Human Service-organisationer, särskilt logiker bakom grindvaktens funktion. Vi relaterar resultaten till de pågående diskussionerna om den sociala barnavården, dess utmaningar och framtida inriktning.